

Facit

Kapitel 10 Kalkylering

Övning 1 Inköpskalkylen E C

- a Pris, leverantörens rykte, produktens egenskaper, leverans- och betalningsvillkor, hållbarhetsaspekter, leverantörens tillgänglighet.
- b Hållbarhetsaspekter, att varorna hålls med rätt temperatur och är fräsch när den kommer fram.
- c Pris, leverans- och betalningsvillkor, hållbarhetsaspekter, leverantörens tillgänglighet, hållbarhetsaspekter.

Övning 2 Vilken leverantör ska Kaizen och Boizen välja? E C

De bör välja Gamba Hassle-Free, dels är priset klart lägre, dels erbjuds 100 timmar extra per år utan debitering.

Även om de andra företagen är lite mer kända och jobbar med att profilera sig resonerar Kaizen och Boizens som så att just administration, lönehantering och bokföring inte är det som de primärt vill lägga pengarna på. De prioriterar i stället att lägga pengarna på att renovera anläggningen och marknadsföra det nya konceptet.

Andra förslag eller sätt att resonera är såklart möjliga – men det är viktigt att som företag/företagare fundera över vilka aktiviteter som skapar värde för kunder och ägare, och för vilka man istället bör prioritera att ha så låga kostnader som möjligt.

Övning 3 Fast och rörlig kostnad C

Produktkostnaden för en cykelpump är 40 kronor per styck. Fabriken för att tillverka cykelpumpar kostar 200 000 kronor per månad att driva.

- a Den rörliga kostnaden per cykelpump när man tillverkar 1 000 cykelpumpar per månad är 40 kronor per cykelpump.
- b Den rörliga kostnaden per cykelpump när man tillverkar 3 500 cykelpumpar per månad är 40 kronor per cykelpump.
- c Den fasta kostnaden per cykelpump vid en produktion av 1 000 cykelpumpar per månad är 200 kronor per cykelpump.
- d Den fasta kostnaden per cykelpump vid en produktion av 4 000 cykelpumpar per månad är 50 kronor per cykelpump.
- e Den totala kostnaden per cykelpump vid en produktion på 2 500 cykelpumpar per månad blir 80 kronor fast kostnad ($200\,000/2\,500$) plus 40 kronor rörlig kostnad = 120 kronor
- f Skillnaden i produktionskostnad om man tillverkar 1 000 eller 3 000 cykelpumpar är $200\,000 + (1\,000 \times 40)$ respektive $200\,000 + (3\,000 \times 40)$, dvs. 240 000 respektive 320 000 kronor. Skillnaden på 80 000 kronor kan också räknas ut genom att ta skillnaden mellan 1 000 och 3 000 cykelpumpar och multiplicera med produktkostnaden 40 kronor.
- g Det är en rörlig kostnad.

Övning 4 Produktionsvolym C

Vad är produktionsvolym i följande verksamheter:

- a Antal producerade cyklar
- b Antal kWh som laddats
- c Antal serverade frukostar
- d Antal förmedlade bostäder
- e Antal patientbesök

Övning 5 Nollpunktsvolym A

a De fasta kostnaderna per månad är:

Lönekostnad, Nooshi	70 000 kr
Lönekostnad, Alina	56 000 kr
Hyra	20 000 kr
Administration	12 000 kr
Försäkringar	5 000 kr
Marknadsföring	17 000 kr
Mjukvara	20 000 kr
Summa	200 000 kr

- b De rörliga kostnaderna per kund är 1 000 kr (2 timmar à 500 kr) som studenterna som utför arbetet debiterar.
- c Täckningsbidraget per kund är 4 000 kr – 1 000 kr = 3 000 kr.
- d Nollpunktsvolymen är 200 000 kr / 3 000 kr = 67 kunder.

Övning 6 Säkerhetsmarginal C

- a $100 - 67 = 33$
- b $300 - 67 = 233$

Övning 7 Nollpunktsvolym C

De fasta kostnaderna är 225 000 kronor per månad.

Marginalen per pizza är 65 kronor (110 – 45 kronor).

Nollpunktsvolymen är $225\,000 / 65 = 3\,462$ pizzor per månad.

Övning 8 Säkerhetsmarginal C

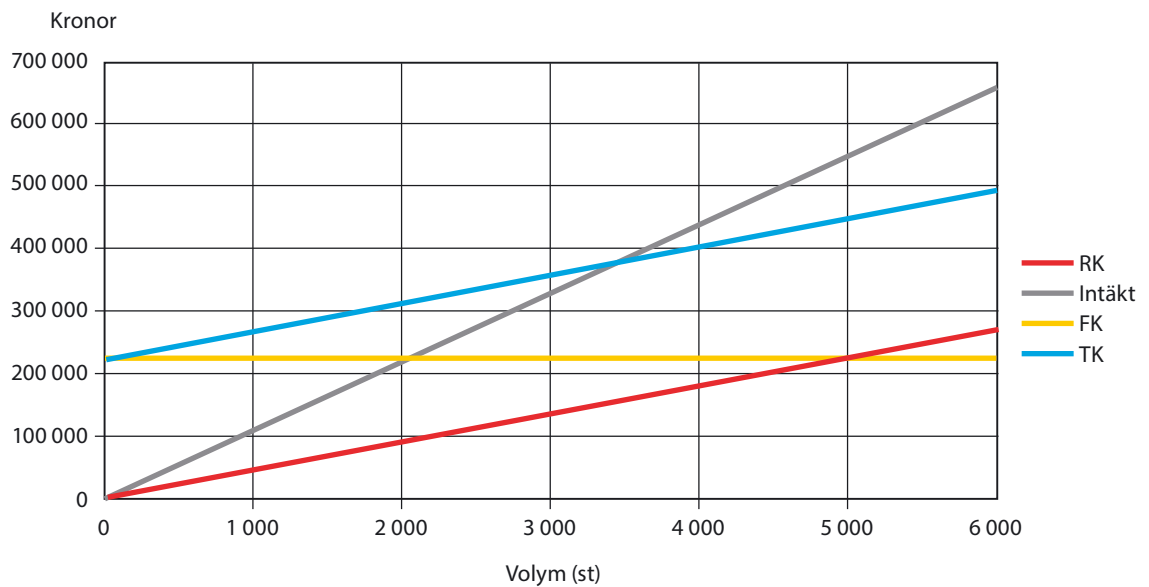
- a Säkerhetsmarginalen under vinterhalvåret är $3\,500 - 3\,462 = 38$
- b Säkerhetsmarginalen under sommarhalvåret är $4\,500 - 3\,462 = 1\,038$

Övning 9 Resultatdiagram A

Visa nollpunkten och säkerhetsmarginalen för Pedro och Tuva-Lisas pizzeria i ett resultatdiagram.

Intäkt per st	110
RK per st	45
TB per st	65
FK per månad	225 000
Nollpunktsvolym	3 462
Nollpunktsomsättning	380 769

Volym	RK	Intäkt	FK	TK	Resultat
0	0	0	225 000	225 000	-225 000
1 000	45 000	110 000	225 000	270 000	-160 000
2 000	90 000	220 000	225 000	315 000	-95 000
3 000	135 000	330 000	225 000	360 000	-30 000
4 000	180 000	440 000	225 000	405 000	35 000
5 000	225 000	550 000	225 000	450 000	100 000
6 000	270 000	660 000	225 000	495 000	165 000

Övning 10 Pålägg och marginal E C

Räkna ut pålägg och marginal för följande fem produkter:

- a** Pålägget i kronor är $100 - 60 = 40$. Pålägget i procent blir därmed $40 / 60 = 67 \%$
Marginalen i kronor är $100 - 60 = 40$. Marginalen i procent blir därmed $40 / 100 = 40 \%$
- b** Pålägget i kronor är $1\,000 - 500 = 500$. Pålägget i procent blir därmed $1\,000 / 500 = 100 \%$
Marginalen i kronor är $1\,000 - 500 = 500$. Marginalen i procent blir därmed $500 / 1\,000 = 50 \%$
- c** Pålägget i kronor är $1\,600 - 400 = 1\,200$. Pålägget i procent blir därmed $1\,200 / 400 = 300 \%$
Marginalen i kronor är $1\,600 - 400 = 1\,200$. Marginalen i procent blir därmed $1\,200 / 1\,600 = 75 \%$
- d** Pålägget i kronor är $10 - 4 = 6$. Pålägget i procent blir därmed $6 / 4 = 150 \%$
Marginalen i kronor är $10 - 4 = 6$. Marginalen i procent blir därmed $6 / 10 = 60 \%$
- e** Pålägget i kronor är $480 - 430 = 50$. Pålägget i procent blir därmed $50 / 430 = 11,6 \%$
Marginalen i kronor är $480 - 430 = 50$. Marginalen i procent blir därmed $50 / 480 = 10,4 \%$
- f** Pålägget i kronor är $4\,800 - 1\,200 = 3\,600$. Pålägget i procent blir därmed $3\,600 / 1\,200 = 300 \%$
Marginalen i kronor är $4\,800 - 1\,200 = 3\,600$. Marginalen i procent blir därmed $3\,600 / 4\,800 = 75 \%$
- g** Pålägget i kronor är $4\,000 - 2\,250 = 1\,750$. Pålägget i procent blir därmed $1\,750 / 2\,250 = 77,7 \%$
Marginalen i kronor är $4\,000 - 2\,250 = 1\,750$. Marginalen i procent blir därmed $1\,750 / 4\,000 = 0,44 \%$

Kapitel 11 Budgetering

Övning 1 Familjebudget E

- a** Lokal lösning
- b** I övriga inkomster kan till exempel ingå extrajobb, avkastning på familjens skog, aktieutdelningar, arrendeintäkter... ja, det finns oändligt många möjligheter här!
- c** Ett underskott innebär att utgifterna är för stora och/eller inkomsterna är för små.
Det kan alltså lösas på tre sätt:
 - Öka inkomsterna
 - Minska utgifterna
 - Både öka inkomsterna och minska utgifternaDet är viktigt att vara realistisk här. Mål som är för tuffa kommer vara svåra att nå.

Övning 2 Budgeten i din kommun C

a–c Lokal lösning

Övning 3 Trädgårdsbutikens resultatbudget E

Resultatbudget (kr)	Helår
Försäljning, trädgårdsprodukter	4 400 000
Varukostnader	-3 160 000
Löner till medarbetare	-1 335 000
Försäljning, anläggning av trädgårdar inkl. material	1 100 000
Inköp, material för anläggning av trädgårdar	-340 000
Resultat	665 000

Övning 4 Studentcaféets resultat E

Resultatbudget (kr)	Helår
Försäljning, mat	1 950 000
Försäljning, kaffe och fika	850 000
Provisioner på uthyrning av cyklar och elskotrar	225 000
Provisioner på uthyrning av tält och verktyg	23 000
Summa intäkter	3 048 000
Matinköp	-850 000
Löner till medarbetare	-920 000
Marknadsföring	-15 000
Hyra	-220 000
Summa kostnader	2 005 000
Resultat	1 043 000

- a Resultatet är 1 043 000 kronor. En riktigt bra vinst får man säga!
- b Intäkterna från provisionerna är 248 000 (225 000 + 23 000). Resultatet skulle då vara $1\,043\,000 - 248\,000 = 795\,000$ kronor.
- c Resultatet påverkas av uthyrningen, både intäkter och kostnader. Intäkterna i caféet påverkas positivt. Försäljningen drar folk till caféet – och de köper mat, kaffe och fika i samband med att de hyr. Eller tvärtom: de för upp ögonen för att hyra när de är där och äter eller fikar. Kostnaderna påverkas också, uthyrning tar tid och det innebär att lönerna blir högre än om uthyrningen inte hade funnits.

Övning 5 Resultatbudget för språkakademin Discover the World C A

a

Resultatbudget (kr)	Helår
Intäkter	
Språklektioner	6 100 000
Försäljning i caféet, kaffe och fika	1 200 000
Summa intäkter	7 300 000
Kostnader	
Inhyrda lärare	-3 300 000
Lönekostnad för Kinga och Nishant	-900 000
Hyra (80 000 kronor per månad x 12)	-960 000
Försäkring	-45 000
It- och telefonkostnader	-24 000
Matinköp	-770 000
Köket, städning och hygienkontroll (30 000 kronor per kvartal x 4)	-120 000
Administration	-77 000
Marknadsföring	-42 000
Bokföring och revision	-12 000
Bokföringskurs	-12 000
Övriga kostnader och oförutsedda utgifter	-50 000
Summa kostnader	6 312 000
Resultat	988 000

Det budgeterade resultatet är 988 000 kronor.

b Att Kinga och Nishant avsätter 50 000 kronor till övriga och oförutsedda utgifter visar att de är realistiska. De inser att det kan uppstå kostnader som de inte har räknat med. De verkar i övrigt varken särskilt positiva eller särskilt negativa. Kanske är Kinga väl optimistisk när hon tror att hon ska klara allt utom årsbokslutet själv efter att ha gått en kurs. Vinsten verkar rimlig i det stora hela.

c Kinga och Nishant skulle kunna öka vinsten genom att öka intäkterna och/eller sänka kostnaderna.

Sådana åtgärder bör genomföras försiktigt! Om kunderna får intrycket att företaget tar mycket betalt och levererar lite har det snart ingen framtid! Samtidigt är motsatsen – att ett företag genomgående tar för lite betalt – ett problem. Viktiga intäkter uteblir, både ägare och medarbetare förlorar på att företaget har mindre intäkter än det borde ha. I längden kan även kunderna bli förlorare. Ett företag som inte tar tillräckligt betalt missar viktiga intäkter och kan inte investera i bättre produkter, erbjudanden och kundrelationer.

Kinga och Nishant kan kanske öka intäkterna genom att ta mer betalt för språk-
lektionerna? De skulle också kunna höja priserna på mat och fika för att öka intäkterna
från caféet.

När det gäller kostnaderna kan de:

- Sänka lönerna för inhyrda lärare – med risken att de får svårt att få tag på bra lärare
- Dra ned på lönerna till sig själva
- Flytta till ett ställe med lägre hyra
- Omförhandla hyreskontraktet
- Köpa in billigare mat – lägre kvalitet eller smartare inköp
- Kolla upp om det finns möjlighet att hitta en billigare lösning för försäkring
- Minska it- och telefonikostnader genom att förhandla om/fram nya/bättre avtal
- Städa mer själva i köket
- Hitta aktör som utför hygienkontroll så billigt som möjligt
- Dra ner på administrationen
- Satsa mindre på marknadsföring
- Avstå från bokföringskursen
- Minska/minimera övriga kostnader och oförutsedda utgifter.

Övning 6 Avvikelse – Utfall C

a Intäkter 5 850 000 kronor, kostnader 6 080 000 kronor.

b Räkna ut avvikelserna och fyll i tabellen

Resultatbudget	Budget	Utfall	Avvikelse
INTÄKTER			
Försäljning butik	4 200 000	4 700 000	+ 500 000
Försäljning webb	850 000	1 150 000	+ 300 000
Summa intäkter	5 050 000	5 850 000	+ 800 000
KOSTNADER			
Kostnad, inköpta varor för butik och webb	4 050 000	5 150 000	-1 100 000
Lönekostnader	600 000	690 000	-90 000
Försäkringar	25 000	25 000	0
Lokalhyra	90 000	90 000	0
Marknadsföring	50 000	50 000	0
Bokföring och revision	30 000	30 000	0
Övriga kostnader	25 000	45 000	-20 000
Summa kostnader	4 870 000	6 080 000	-1 210 000
Resultat före skatt	180 000	-230 000	-410 000

- c** Avvikelsen är oroväckande. I stället för ett överskott på 180 000 kronor enligt budget har de nu ett underskott på 230 000 kronor.

Eftersom inflationen är hög är det rimligt att föra över prisökningarna på köparna. Det behöver alla företag i branschen – både fysiska butiker och webbutiker – göra för att kunna överleva. Priserna bör öka ungefär så att marginalen i procent bibehålls.

Medarbetare bör inte utan vidare kunna arbeta övertid, behov kan uppstå men det bör alltid godkännas av ägaren eller åtminstone finnas principer för när det godkänns.

Webbutiken bör utvecklas för att kunna öka försäljningen och stärka varumärket.

Övning 7 Likviditetsbudget **C**

a

Likviditetsbudget (kr)	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
INBETALNINGAR				
Kundinbetalningar	8 050 500	8 062 500	7 762 500	9 062 500
Nytt banklån	10 000 000	0	0	0
Summa inbetalningar	18 050 500	8 062 500	7 762 500	9 062 500
UTBETALNINGAR				
Varuinköp	-3 322 500	-3 007 500	-2 467 500	-2 327 000
Löner/Medarbetare	-3 250 000	-3 005 000	-2 960 000	-2 990 000
Lokalkostnader	-700 000	-700 000	-700 000	-700 000
Administration	-110 000	-90 000	-90 000	-100 000
Marknadsföring	-110 000	-120 000	-80 000	-110 000
Övriga kostnader	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Ränta	-350 000	-350 000	-350 000	-350 000
Amortering på lån	0	0	0	-1 000 000
Investering i ny miljöteknik	-20 000 000	0	0	0
Summa utbetalningar	-28 042 500	-7 472 500	-6 847 500	-7 777 000
Likvida medel (periodens början)	11 500 000	1 508 000	2 098 000	3 013 000
Periodens kassaflöde	9 992 000	590 000	915 000	1 285 500
Likvida medel (periodens slut)	1 508 000	2 098 000	3 013 000	4 298 500

- b** Enligt budgeten finns 11 500 000 kronor i företaget i början av kvartal 1.
- c** Det budgeterade likviditetsöverskottet för kvartal 2 är 590 000 kronor.
- d** I slutet av kvartal 2 finns det 2 098 000 kronor.
- e** Enligt likviditetsbudgeten finns det 4 298 500 kronor i företaget i slutet av kvartal 4.

Övning 8 Resultatbudget för telefonreparationsföretaget E

- a Täckningsbidraget per såld telefonreparation är 350 kronor (700-325-25)
- b Det totala täckningsbidraget är $350 \times 200 \times 12 = 840\,000$ kronor
- c Här behöver man tänka på att vissa angivna belopp är per månad, andra per år.

Resultatbudget (kr)	Helår
Intäkter	
Intäkter från försäljning av reparationer (200 st \times 12 mån \times 700kr/st)	1 680 000
Summa intäkter	1 680 000
KOSTNADER	
Hyra (15 000 kr/mån \times 12 mån)	180 000
Telefon och webb/app	10 000
Administration och redovisning	10 000
Marknadsföring	5 000
Inköp av skärmar 2 400 st (200 st/mån \times 12 mån)	780 000
Inköp av förbrukningsmaterial och verktyg 2 400 st	60 000
Lön två personer inkl. sociala avgifter (28 000 kr/mån \times 2 \times 12 mån)	672 000
Summa kostnader	1 717 000
Resultat	-37 000

- d Resultatet är negativt, men den budgeterade förlusten är inte så stor. Anita och Selma kan antingen resonera som så att de erbjuder förmånliga priser i början och höjer när de har etablerat sig, då är 37 000 kronor förlust första året acceptabelt. De kan också välja att ta ut en lägre lön – det räcker med att de sänker sina löner med drygt 1 000 kronor per månad (1 500 kr inkl. sociala avgifter innebär en besparing på 36 000 kr för de båda) så går resultatbudgeten nästan ihop. De kan också överväga att höja priserna. Tar de 20 kronor mer per reparation blir det 48 000 kronor (2 400 \times 20) och då gör de ett överskott på 11 000 kronor (-37 000 + 48 000). Men det förutsätter att de säljer lika mycket med ett lite högre pris.

Kapitel 12 Finansiering

Övning 1 Beräkna kapitalbehovet C

a Vad tror du om affärsidén?

Den är bra! Eftersom de förmedlar tjänster och det ser ut att finnas ett behov på marknaden har de möjlighet att ha höga marginaler. Det är säkert ett roligt och utvecklande extrajobb för juridikstudenter, och de är utan tvekan tillräckligt kvalificerade så kunderna kommer att bli nöjda. Kunder som slipper vända sig till en advokatbyrå och ändå får en tjänst av god kvalitet kommer troligen tycka att tjänsten är prisvärd.

b Hur stort är kapitalbehovet?

För att komma i gång behöver Smilla och Jorge kapital enligt följande:

- 20 000 kronor för att inreda ett kontor
- 50 000 kronor för att köpa in datorer och kringutrustning
- 10 000 kronor för att upprätta en webbsida
- 30 000 kronor för marknadsföring
- 30 000 kronor för att klara likviditeten i början

Summa kapitalbehov 140 000 kronor

Tillgängligt kapital

- 25 000 kronor (Smilla)
- 20 000 kronor (Jorge)
- 15 000 kronor (Smilla syskon och släktingar)
- 15 000 kronor (Jorge syskon och släktingar)
- 50 000 kronor (lån Almi)

Summa 125 000 kronor

Det saknas alltså 15 000 kronor.

c De behöver låna 15 000 kronor av en bank. Eftersom det är en ganska liten summa kan de fundera över om de inte ska försöka låna lite mer – kanske 30 eller 50 000 kronor – så har de lite extra pengar vid behov.

d Vad tror du banken ger för svar?

De bör ställa sig positiva, eftersom affärsidén är bra och förutsättningarna att få ihop ekonomin är goda. Och om en bank säger nej finns det ganska många andra att vända sig till!

e Ge några förslag på hur de kan minska kapitalbehovet.

De kan vänta med att inreda ett kontor, och att köpa utrustning om det finns möjlighet att låna av en familjemedlem – eller kanske köpa billigare utrustning. Det är olämpligt att dra ner på marknadsföringskostnader, eftersom de är avgörande för intäkterna.

Övning 2 Räkna ränta I E

År	Skuld före amortering	Amortering	Ränta	Att betala
1	2 000 000	200 000	140 000	340 000
2	1 800 000	200 000	126 000	326 000
3	1 600 000	200 000	112 000	312 000
4	1 400 000	200 000	98 000	298 000
5	1 200 000	200 000	84 000	284 000
6	1 000 000	200 000	70 000	270 000
7	800 000	200 000	56 000	256 000
8	600 000	200 000	42 000	242 000
9	400 000	200 000	28 000	228 000
10	200 000	200 000	14 000	214 000

Övning 3 Räkna ränta II E C

a

År	Skuld före amortering	Amortering	Ränta	Att betala
1	5 000 000	333 333	325 000	658 333
2	4 666 667	333 333	303 333	636 667
3	4 333 333	333 333	281 667	615 000
4	4 000 000	333 333	260 000	593 333
5	3 666 667	333 333	238 333	571 667
6	3 333 333	333 333	216 667	550 000
7	3 000 000	333 333	195 000	528 333
8	2 666 667	333 333	173 333	506 667
9	2 333 333	333 333	151 667	485 000
10	2 000 000	333 333	130 000	463 333
11	1 666 667	333 333	108 333	441 667
12	1 333 333	333 333	86 667	420 000
13	1 000 000	333 333	65 000	398 333
14	666 667	333 333	43 333	376 667
15	333 333	333 333	21 667	355 000

b Éléonor och Noémie ska amortera $5\,000\,000/15 = 333\,333$ kronor varje år.

c 325 000 kronor.

d 303 333 kronor.

e 108 333 kronor.